

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษา การพากย์ในการถ่ายทอดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 27 ณ นครซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย เป็นการศึกษาการใช้วาทกรรมผ่านสื่อโทรทัศน์ซึ่งเป็นสื่อสารมวลชน (mass media) จึงมีความจำเป็นในการนำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวาทวิทยา และสื่อสารมวลชนมาเป็นแนวทางในการศึกษาดังนี้

1. แนวคิดเรื่องคุณสมบัติของผู้ประกาศกีฬา (Sportcaster Performance)
2. แบบจำลองการสื่อสาร Jakobson Model

1. แนวคิดเรื่องคุณสมบัติของผู้ประกาศกีฬา (Sportcaster Performance)

John R. Hitchcock (1991; 28-38) ได้ให้แนวคิดเรื่องคุณสมบัติของผู้ประกาศกีฬา มีข้อควรปฏิบัติดังนี้

1. การเอาชนะความกลัว (Overcoming fright) “ ความกลัว ” ทำให้คนส่วนใหญ่เมื่ออยู่หน้ากล้องหรือหน้าไมโครโฟน เกิดอาการประหม่าตื่นเต้นแล้วทำให้เกิดข้อผิดพลาดตามมาหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นอาการหอบเหนื่อย ใจเต้นแรง ปวดท้อง มือสั่น ซึ่งอาการดังกล่าวทำให้ไม่สามารถควบคุมโทนเสียงได้ หรือเสียงที่เปล่งออกมาอาจสูงเกินไปทำให้สูญเสียความมั่นใจ และบั่นทอนความสามารถในการสื่อสาร

สิ่งที่พึงปฏิบัติ ก่อนออกอากาศ คือหายใจเข้าลึก ๆ ผ่อนคลาย และรวบรวมสมาธิทบทวนคำพูดรวมถึงหัวข้อที่จะนำเสนอหรือถ้าเป็นไปได้ซักซ้อมความพร้อมด้วยตัวเองอย่างรวดเร็ว อาจใช้จินตนาการผู้ฟังขึ้นมา 1-2 คนหรือจินตนาการเหตุการณ์จริง คิดว่าเรากำลังสื่อสารกับพวกเขาเรียบเรียงเรื่องที่จะรายงาน สิ่งสำคัญอีกประการ คือ รู้จักใช้สายตาในการสื่อสารผ่านเลนส์กล้อง ทั้งนี้ การเอาชนะความกลัวได้นั้น มีข้อพึงปฏิบัติ ดังนี้

1.1 มีสมาธิ (Concentrate) สมาธิ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับคนที่ทำงานโทรทัศน์ และ วิทยู ที่จะต้องฝึกแยกประสาทได้ นั่นคือ เลือกรับฟังในสิ่งที่ต้องการใช้งาน เพราะโดยปกติแล้ว จะมีเสียงมากมายรอบตัว ที่ได้ยินขณะออกอากาศ สิ่งสำคัญ คือผู้พูดควรจะผ่านการฝึกซ้อมในการรายงาน หน้ากล้องอยู่เสมอ จะช่วยในการควบคุมสมาธิ ขณะออกอากาศให้ดียิ่งขึ้น สำหรับการฝึกจะต้อง เริ่มจากการถ่ายทอดความรู้สึกผ่านทางเสียงที่เปล่งออกมา นอกจากนี้ยังต้องฝึกพัฒนาจินตนาการ จากเหตุการณ์ที่ได้รับรู้ จัดลำดับความคิดให้ดี ทดลองถ่ายทอดให้ผู้ชมได้ทราบ สิ่งสำคัญจะต้อง หมั่นฝึกฝนเป็นประจำ

สำหรับผู้ที่ทำหน้าที่รายงานการแข่งขันกีฬา ช่วงออกอากาศสด สมาธิเป็นสิ่งสำคัญจะต้องแยกประสาทในการรับฟัง ขณะที่สมาธิต้องจดจ่ออยู่ในเกมการแข่งขันและต้องคอยฟังคำสั่งจากผู้กำกับ ผ่านหูฟังด้วยเหนือสิ่งอื่นใด การที่ผู้ประกาศกีฬาจะเข้าถึงความต้องการของผู้ชมได้นั้น จะต้องผ่านการฝึกและปฏิบัติในทุก ๆ ขั้นตอน จนเกิดความเคยชินเสียก่อน ทำให้สิ่งที่ต้องการนำเสนอ ผ่านการถ่ายทอดออกมาอย่างอัตโนมัติ

1.2 Detach (ถอดออก) สิ่งสำคัญสำหรับผู้ประกาศระดับมืออาชีพต้องมี คือการรู้จักสร้าง “ตัวเอง” ขึ้นมาอีกคน หมายถึง การสละความเป็นตัวของตัวเองที่เป็นจริง เก็บซ่อนความรู้สึกส่วนตัวไว้เบื้องหลังเพื่อเปิดโอกาสให้ “ตัวเอง” ได้มอง “ตัวเอง” อย่างพินิจพิเคราะห์ โดยปราศจาก “อคติ” หากทำได้จะสามารถควบคุมตัวเอง รวมถึงเป็น “ผู้กำกับ” ตัวเองไปในตัว โดยที่ “จิตใจ” ของตนเองจะเป็น “หุ่นเชิด” ที่สามารถควบคุมได้ ทำให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 การฝึกจิต (Mentally Rehearse) “การฝึกจิต” ไม่ใช่เป็นการคิดคำนึง หากเป็นการฝึกการเรียนรู้ที่จะใช้จินตนาการ เพื่ออธิบายเหตุการณ์และการกระทำต่างๆ ออกมาได้อย่างครอบคลุม ปฏิบัติได้โดยฝึกจิตใจของเราให้เข้าไปอยู่ในเกมการแข่งขันนั้น โดยสะท้อนความคิดที่ครอบคลุมสถานการณ์ในการแข่งขันที่สำคัญ หมั่นฝึกการพากย์กีฬา ชนิดใดชนิดหนึ่งซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนกว่าจะรู้สึก ว่า กีฬาชนิดนั้น ๆ เป็นเสมือนสิ่งที่รับรู้ และถ่ายทอดออกมาได้อย่างอัตโนมัติ

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์ที่เราจินตนาการขึ้นมา จะประทับอยู่ในจิตใจ โดยสมองจะบันทึกเหตุการณ์เหล่านี้ไว้ด้วยประสาทสัมผัสส่วนกลาง กลายเป็นความทรงจำ ทั้งนี้ หากผ่านการฝึกฝนที่ดีและเพียงพอ จะสามารถสร้างจินตนาการได้ดี ราวกับว่า สิ่งที่ถ่ายทอดออกมานั้น ไม่แตกต่างจากภาพการแข่งขันที่เกิดขึ้นจริง

1.4 เชื่อมั่นในตัวเอง (Believe in yourself) ต้องเริ่มจากความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง แม้การทำงานอาจมีเหตุการณ์มากมายที่มาทำลายความมั่นใจ เป็นต้นว่าความผิดพลาด

ทางเทคนิค หรือการกำหนดตัวเอง จงจำไว้ว่าไม่ว่าสิ่งใดจะเกิดขึ้น จงรายงานต่อไปด้วยความมั่นใจ ด้วยน้ำเสียงที่ฟังแล้วน่าเชื่อถือมากที่สุด ต้องทำตัวเป็นผู้เชี่ยวชาญและรู้จริงในสายตาของผู้ชม ประสบการณ์ที่สั่งสมมากขึ้น มีส่วนช่วยลดความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในอนาคตได้

2. การพูดโดยไม่มีสคริปต์ (Ad-Lip) การเรียนรู้ที่ยากที่สุดในการทำงานของผู้ประกาศกีฬา ซึ่งการพูดเสริมโดยปราศจากสคริปต์ ถือเป็นเทคนิคที่ช่วยสร้างสีสันให้เกมการแข่งขันได้ไม่น้อย เมื่อบรรยากาศของการแข่งขันในขณะนั้น ไม่สนุก ไม่น่าตื่นเต้น หรือระหว่างการพักการแข่งขัน โดยที่พูดเสริมนอกเหนือจากสคริปต์ ผู้พูดจะต้องเตรียมข้อมูลให้พร้อม โดยอาจจดบันทึกคำหรือประโยคที่จำเป็นต้องใช้ไว้ โดยข้อมูลที่เตรียมนั้น จะต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเกมการแข่งขัน และสอดคล้องกับ สิ่งที่ผู้ชมต้องการทราบ

3. การควบคุมลมหายใจ (Breathing) ผู้ประกาศและนักอ่านข่าวที่ดีควรรู้จังหวะการหายใจที่ถูกต้อง ผู้ที่ไม่ทราบเทคนิคในการควบคุมลมหายใจ มักใช้การเปล่งเสียงออกจากกล้ามเนื้อหน้าอกส่วนบน ซึ่งวิธีนี้ยากในการควบคุมเสียงที่เปล่งออกมาให้มีความต่อเนื่อง ดังนั้นควรฝึกหายใจด้วยกระบังลม โดยการเปล่งเสียงออกได้อย่างต่อเนื่องและนุ่มนวลกว่า วิธีฝึกง่าย ๆ คือให้วางหนังสือบนหน้าท้องของคุณ ฝึกหายใจ เข้า-ออก สังเกตให้จังหวะการหายใจเข้า และออกให้เป็นธรรมชาติที่สุด ทั้งนี้การฝึกหายใจผ่านกระบังลมจะทำให้สามารถบังคับการเปล่งเสียงได้ตั้งใจ

เมื่อทราบเทคนิคการหายใจแล้ว ก่อนการเริ่มอ่านควรหายใจเข้า-ออก พอประมาณช่วงสั้น ๆ เพื่อควบคุมลมหายใจที่ออกมา และอย่าหายใจเข้านานเกินไป จนกระทั่งลมหายใจแรกไม่เป็นธรรมชาติ สำหรับเทคนิคอื่น ๆ ที่ช่วยในการหายใจ คือการทำเครื่องหมายขีด / (คั่น) ระหว่างคำหรือประโยค ตามจังหวะการหายใจเข้า-ออก จะเป็นการช่วยควบคุมและวางแผนการหายใจ ทำให้ฟังแล้วเป็นธรรมชาติยิ่งขึ้น

4. อ่านอย่างเป็นธรรมชาติ (Read naturally) การอ่านออกเสียงเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับผู้ที่วางแผนจะเป็นผู้ประกาศข่าวทางวิทยุ หรือโทรทัศน์ ผู้ประกาศข่าวที่ดี จะต้องรู้วิธีอ่านเนื้อหาสาระ ด้วยเสียงที่เป็นธรรมชาติและไม่มีผิดพลาด จะต้องหมั่นทบทวน และฝึกอ่านก่อนที่จะส่งสารไปยังผู้ชม หากไม่มีเวลาพอสำหรับทบทวนเนื้อหาก่อนออกอากาศ ควรอ่านอย่างช้าๆ และระมัดระวัง โดยกวาดสายตาอ่านข้อความไปล่วงหน้าที่กำลังอ่านอย่างน้อย 3 - 4 คำ วิธีนี้จะทำให้คุณค้นพบความผิดพลาดหรือปัญหาของเนื้อหาข่าว ซึ่งจะมีโอกาสแก้ไขปรับปรุง ให้ถูกต้องก่อนที่จะ

จะหยุดอ่านไปคือๆ เพราะหากกำลังอ่านข้อความผิดพลาดออกอากาศ วิธีนี้จะช่วยให้มีเวลาเตรียมการหายใจ หรือเน้นคำของวลี ที่ทำให้เกิดการเชื่อมคำที่นุ่มนวลยิ่งขึ้น

การอ่านจะต้องใช้เสียงที่เป็นธรรมชาติ นักอ่านที่ดีจะต้องทำความเข้าใจในสิ่งที่อ่านไม่ใช่แค่อ่านตัวอักษรและตีความหมายตามพจนานุกรม แต่ต้องเข้าใจความหมายโดยนัยด้วยและเมื่อต้องการจะส่งความคิด จากตัวหนังสือที่ได้อ่าน เริ่มจากการดึงจุดความสนใจของคนดูด้วยการเสนอแนวความคิด ส่วนที่สำคัญมากที่สุด ถึงน้อยที่สุด และตั้งใจวางความหมายหรือซ่อนความหมายที่อยู่ในประโยคหรือกลุ่มคำ โดยใช้การเน้นเสียงในกลุ่มคำเพื่อแสดงความหมายของมันเองผู้อ่านเองต้องรู้ถึงทัศนคติ อารมณ์ที่ซ่อนอยู่ในบรรทัดนั้นๆ โดยที่อารมณ์ของถ้อยคำที่ซ่อนอยู่ จะสร้างสีสันให้เนื้อหาสาระของข่าว โดยผู้อ่านจะต้องเริ่มจาก รู้ถึงความหมายที่อ่านรวมถึงกริยาของถ้อยคำที่แสดงออกมา ซึ่งเนื้อหาจะถูกเชื่อมโยงด้วยความเชื่อมั่น และความน่าเชื่อถือส่วนตัว

เคล็ดลับในการเพิ่มสีสันให้กับสิ่งที่ซ่อนอยู่ในรูปประโยค คือ พิจารณาลงลึกถึง “เนื้อหาข่าว” หรือในถ้อยคำที่เดิมลงไป เพื่อย้ำถึงเนื้อหาและความเกี่ยวข้องที่เหมาะสม ตัวอย่างเช่น

ฉันรู้สึกพอใจ (น้อยกว่าที่ผ่านมา)

ฉันรู้สึกพอใจ (เนื่องจากหมดหวังแล้ว)

ฉันรู้สึกพอใจ (แสดงว่าคุณ โทก)

การเติมคำที่ย้ำถึงความหมายที่ต้องการสื่อหรืออ่านออกมา ทำให้สื่อความหมายได้ตรงกับความหมายที่ต้องการจะสื่อได้ถูกต้อง

ข้อผิดพลาดที่มักพบเสมอ คือเสียงที่เปล่งออกมาจะค่อยๆ ต่ำลงๆ ขณะที่อ่านไปเรื่อยๆ เสียงที่จะดังและต่อจากนั้น จะค่อย ๆ หายไปในตอนท้าย การอ่านลักษณะนี้ ฟังแล้วรู้สึกซ้ำซากและน่าเบื่อ เมื่อใดผู้อ่านอยู่ในสภาพที่กดดัน หรือตื่นเต้น ทำให้เกิดความเครียด ซึ่งอาจจะใช้เสียงที่สูงเกินปกติ และยังคงเพิ่มความเร็วในการอ่านอีกด้วย สิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดการผิดพลาดและทำให้ผู้ฟังสับสนมากยิ่งขึ้นด้วย

ระดับการพูดที่เหมาะสมที่สุด คือระดับเสียงที่ต่ำกว่าระดับเสียงพูดเล็กน้อย ผู้อ่านส่วนมากจะเป็นต้องลดเสียงให้ต่ำกว่าระดับเสียงของตน ต่อจากนั้น เน้นการเคลื่อนไหวของปากให้มากขึ้น เมื่อเริ่มอ่านควบคุมสีหน้าให้มากขึ้น เมื่อออกเสียงดังขึ้นฝึกการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง เสียงกับใบหน้า ปฏิบัติจนเกิดความเคยชิน และคิดเป็นนิสัย ส่วนการเปล่งเสียงพยายามเปล่งเสียงแต่ละเสียงให้ชัดเจน และไม่ทำให้เสียงต่ำไปหรือหายไปโดยเฉพาะตอนท้ายคำ

5. การควบคุมเสียง (Voice control) เสียงที่เปล่งออกมา สามารถสร้างความประทับใจให้กับผู้ฟังได้หรือไม่ โดยมากขึ้นอยู่กับคุณภาพเสียงที่เปล่งออกมา ซึ่งจำเป็นต้องทราบจุดแข็ง

จุดอ่อน ในน้ำเสียงของตนเอง โดยพยายามฝึกและปรับปรุงจุดด้อย และเสริมจุดแข็งให้แกร่งยิ่งขึ้น ฝึกได้โดยลองยืนอยู่หน้ากระจกแล้วห่อปากให้เล็กๆ และอ้าปากให้กว้างเท่าที่จะกว้างได้ แล้วพูดว่า “ฮาว อาร์ ยู...ไอเอ็ม โฟน” จะสังเกตเห็นว่ามีการเปลี่ยนความกังวลและความดังของเสียงไปแล้ว โดยที่ความก้องของเสียง เกิดจากการสั่นของเสียงที่ผ่านอวัยวะต่าง ๆ ถึง 18 ด้านในร่างกาย โดยเริ่มจากช่องท้อง การทดสอบโดยวิธีห่อปากดังกล่าว จะช่วยให้พบคุณภาพเสียงที่ก้องกังวานซึ่งเกิดขึ้นจากทางด้านหลังปากของคุณ และมีที่อื่น ๆ อีก ที่ทำให้เสียงก้องกังวานซึ่งจะต้องเรียนรู้ หาวิธีควบคุมการเกิดเสียงในช่องปากและเลือกตำแหน่งที่ดีที่สุด ออกมาให้ได้

ปัญหาการทำเสียงก้องกังวาน ที่พบมากที่สุดในสหรัฐอเมริกา คือเสียงนาสิก (เสียงขึ้นจมูก) การตรวจสอบว่า ตนเองออกเสียงนาสิกหรือไม่ ทำได้โดยใช้นิ้วบีบปลายจมูกแล้วออกเสียง “เอ อี ไอ โอ ยู” (A E I O U) ถ้าพบว่าการสั่นสะเทือนบริเวณดังกล่าว แสดงว่าคุณพูดเสียงนาสิก หรือเสียงขึ้นจมูก

อวัยวะอื่น ๆ ที่มีส่วนสำคัญในการออกเสียงคือ “ลิ้น” ถือเป็นตัวกำกับเบื้องต้นให้เสียงก้องกังวาน ลิ้นมีวิธีการแบ่งแยกช่องปาก และทำให้เกิดคุณภาพเสียงที่ต่างกัน ผู้พูดที่ดีจะต้องเรียนรู้วิธีแปรคำที่ทำให้เกิดเสียงก้องกังวาน แทนที่จะเพิ่มหรือลดระดับเสียงของตน ผู้ที่พูดเสียงดังมาก ๆ และผู้ที่พูดเสียงที่ไม่ค่อยดังแต่พูดเน้นด้วยเสียงระดับเดียวกันตลอดนั้น มีวิธีการเปล่งเสียงไม่ค่อยดัง แต่พูดเน้นด้วยเสียงโดยไม่ต้องเพิ่มความดัง ขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการจัดระดับความดังของเสียง คือคุณต้องตั้งใจแบ่งความรู้สึก เปลี่ยนความดัง และความเข้มของเสียง

การเคลื่อนไหวของปากถือว่าสำคัญต่อคุณภาพเสียง ควรฝึกการเคลื่อนไหวริมฝีปาก ขากรรไกรและกล้ามเนื้อบนใบหน้าให้มาก ขณะส่องกระจกให้สังเกตว่าใบหน้าและขากรรไกรเคลื่อนไหวไปในทางใด และเคลื่อนไหวอย่างไร ด้วยการออกเสียงใดเสียงหนึ่ง การฝึกเช่นนี้จะทำให้ทราบว่าควรเคลื่อนไหวใบหน้าอย่างไร เมื่อต้องการเน้นเสียงต่างๆ ทำให้ทุกอย่างจะเป็นไปตามธรรมชาติและเป็นไปด้วยความราบรื่น ในทางตรงกันข้ามหากมีอาการเกร็งทำให้การเคลื่อนไหวของริมฝีปาก และขากรรไกรไม่เป็นธรรมชาติ เสียงที่ออกมาก็ไม่น่าฟัง

เวลาและคุณภาพกับระดับเสียงจะสร้างอคติ หรือเปลี่ยนแปลงใดๆก็ตามที่ผู้ประกาศต้องการ ระดับความดังของเสียงที่ถูกต้องแสดงให้เห็นว่า ผู้นั้นเป็นผู้ที่มีศักยภาพเต็มเปี่ยม การทำให้ระดับเสียงเป็นธรรมชาติ จำเป็นต้องอาศัยลมหายใจลึก ๆ จากช่องท้องจะเกิดเสียงก้องกังวานจากจุดที่ดีที่สุด ให้เรียนรู้การแปรความเร็วของการพูด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งกับคำสั้นๆ และคำยาวๆ การอ่านตะกุกตะกัก ทำให้เสียเวลาและอาจคิดเป็นนิสัย ซึ่งเกิดจากการเคลื่อนไหวริมฝีปากอย่างรวดเร็วฉับพลัน ไม่มีจังหวะ หรือการประสานที่ดีซึ่งเป็นที่สังเกตง่าย

John R. Hitchcock (1991:80–82)ยังกล่าวถึงนักพากย์ในเกมการแข่งขัน (play-by-play announcer)และนักวิจารณ์กีฬาที่มีสีสัน(the color commentator) ไว้ดังนี้

1. เสียงเพื่อภาพ (Audio for Video)

การพากย์เกมการแข่งขันกีฬาทางโทรทัศน์ มีความแตกต่างจากการพากย์เกมการแข่งขันกีฬาทางวิทยุ การพากย์ทางโทรทัศน์เหมือนการขึ้นคำบรรยายได้ภาพ ซึ่งต้องการผู้บรรยายที่สามารถอธิบาย แยกแยะ และ ขยายความ สิ่งที่ผู้ชมเห็นผ่านทางจอโทรทัศน์ที่เขาเห็นอยู่แล้ว นักพากย์จะให้ข้อมูลแก่ผู้ชม อธิบายการเล่นของทีมและบุคคลที่ร่วมแข่งขัน นอกจากนี้ยังช่วยผู้กำกับรายการ และผู้ผลิตรายการ ที่จะสร้างความรู้สึกผู้ชมให้เข้าถึงข้อมูล นักพากย์ต้องคำนึงถึงสิ่งที่ผู้ชมเห็น และไม่เห็น เข้าใจมุกตลก และขนาดของภาพ สิ่งหนึ่งที่เป็นข้อได้เปรียบของโทรทัศน์ คือ ความสามารถในการฉายภาพซ้ำ(replay) ได้ทันที เมื่อนักพากย์พลาดเหตุการณ์หรือการเล่นที่สำคัญ ก็สามารถกลับมาดูและวิเคราะห์อีกได้ การฉายภาพซ้ำนี้ยังสะท้อนถึงความเชี่ยวชาญแบบมืออาชีพของนักพากย์อีกด้วย สถานที่ทั้งหลายรวมทั้งระดับชาตินิยมใช้นักพากย์ 2 คน และเช่นเดียวกับนักพากย์ทางวิทยุ การทำงานที่ประสานกันของนักพากย์เป็นสิ่งสำคัญ ในการนำเสนอรายการให้ลื่นไหล ให้ผู้ชมได้รับความสนุกสนาน

การทำงานของนักพากย์เต็มไปด้วยความวุ่นวาย และความตื่นเต้น ซึ่งจะปรากฏได้ในน้ำเสียง อีกทั้งยังมีเรื่องเวลา และผลการแข่งขัน พยายามใช้น้ำเสียงที่แสดงความมั่นใจและเป็นตัวเอง แม้ว่า คุณจะกำลังเผชิญกับปัญหา จงทำให้ทุกอย่างราบรื่น และเป็นไปตามความประสงค์ของ ผู้กำกับรายการ ให้นิยามชื่อและสถานการณ์ต่างๆ แก่ผู้ฟังเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจในสิ่งที่เห็น จงหาความรู้เกี่ยวกับเกม และทีมที่แข่งขัน รวมไปถึงแผนการเล่นเฉพาะ และปรับตัวไปตามสถานการณ์จัดลำดับความคิดและเตรียมกระด้างสิ่งที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาใช้ในภายหลัง ระหว่างพักโฆษณา คุณสามารถบอกสิ่งที่คุณต้องการกับผู้ควบคุมการผลิตและผู้กำกับรายการ นอกจากนี้ นักพากย์ต้องเรียนรู้หม้อคำที่เกี่ยวข้องและศัพท์เทคนิคจำนวนมาก จงอธิบายต่อผู้ฟังในเหตุการณ์และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นโดยการให้ข้อมูลที่ชัดเจนมากเท่าที่จะทำได้ ด้วยลีลาที่สนุกสนาน

2. การฟังและการมีสมาธิ

นักพากย์ต้องสามารถแบ่งแยกสมาธิได้ โดยต้องฟังคำสั่งในการออกอากาศ คำสั่งผู้กำกับรายการ ผู้กำกับที่ดูแลการถ่ายทอดทางโทรทัศน์ ผู้กำกับภาพ การควบคุมการฉายภาพซ้ำ และการพักโฆษณา นักพากย์ยังต้องช่วยการปล่อยเสียงจากเกมการแข่งขัน และยังคงสังเกตความสนใจของผู้ชมในสนาม จากการศึกษาพบว่าน้ำเสียงของผู้พากย์จะส่งผลต่อความสนุกสนานและความเข้าใจของผู้ชมในเกมด้วย โดยภาพการแข่งขันและการทำงานของนักพากย์ที่มีอารมณ์ในน้ำเสียง

จึงมีผลต่อผู้ชม ทั้งนักพากย์และผู้กำกับรายการเป็นผู้สร้างให้การแข่งขัน มีความสนุกจนถึงจุดสูงสุดได้

การถ่ายทอดเกมการแข่งขันทางโทรทัศน์ ต้องการนักพากย์ที่ฟังได้ทั้ง เสียงที่ออกอากาศ และเสียงของผู้กำกับรายการ ในขณะที่ฟังผู้กำกับรายการ ก็ยังต้องให้ข้อมูลพร้อมกันไปด้วย จึงเป็นงานที่ยุ่งยาก สับสน นักพากย์จึงต้องใส่ใจในประโยคที่สำคัญ ต้องรู้จักเรียนรู้การแยกประเภทสัมผัสในแต่ละขณะ คำสั่งที่สำคัญ ๆ เช่น ฉายซ้ำ (replay) หรือนับถอยหลัง (counting down) เข้าสู่โฆษณา การฝึกฝนที่จะพูดพร้อมกับการฟังคำสั่งนับถอยหลังจากสปีดถึงหนึ่ง ซึ่งคุณต้องจบการพูดได้ระหว่างสองหรือหนึ่ง นักพากย์สามารถใช้ผลการแข่งขัน การเคลื่อนไหวของทีม หรือชื่อสถานี ถ้ามีข้อมูลที่น่าตื่นเต้นก็สามารถจะตรึงคนดูให้กลับมาชมต่อหลังโฆษณา ฟังระลึกว่าคุณต้องทำอะไร การคงความสนุกสนาน และข้อมูลที่ถูกต้องให้กับท่านผู้ชม

ผู้กำกับรายการอาจถามถึงข้อมูลพิเศษ ข้อมูลที่เจาะจง เช่น เวลาหรือ การแข่งขัน จงวิจารณ์ในแบบธรรมชาติ ฝึกสร้างประโยคที่จะส่งต่อให้กับบุคคลอื่น เช่น นักข่าว หรือผู้ประกาศสถานี ต้องเตรียมคำพูดไว้ในใจ ถ้ามีเวลาที่จำกัดให้เขียนโน้ตย่อไว้ด้วย

3. ความต่อเนื่องของเกมการแข่งขัน

เทคนิคที่ใช้สำหรับนักพากย์วิทยุ นำมาประยุกต์ใช้กับนักพากย์ทางโทรทัศน์ได้เกมการแข่งขันสามารถเห็นได้ด้วยภาพ นักพากย์จึงไม่ต้องควบคุมเสียงและอารมณ์มากนัก นักพากย์เหมือนกับหัวหน้าโรงละครสัตว์ ที่จะนำความสนใจจากผู้ชมจากการแสดงหนึ่งไปสู่อีกการแสดงหนึ่ง นักพากย์ทำให้เกิดความต่อเนื่องในการถ่ายทอด ความราบรื่นของภาพและเสียงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้ชมลื่นไหลไปตามจังหวะของเกมซึ่งจะทำให้มีอารมณ์ร่วมและเกิดความพึงพอใจได้ การติดตามชมอย่างตั้งใจนี้ ช่วยให้โฆษณาได้ผลสูงด้วย

ในช่วงเปิดเกมจะมีภาพของทีมที่แข่งขัน นักพากย์ควรเตรียมคำพูดในช่วงเปิด และ ให้เครดิตกับผู้สนับสนุนในเกมการแข่งขัน การรับเข้าและส่งออกโฆษณาเป็นเรื่องสำคัญที่จะทำให้เกิดความต่อเนื่อง

4. การทำงานกับนักพากย์คนอื่น

ในการวิเคราะห์เกมการแข่งขันของนักพากย์ต้องคำนึงถึง ความแตกต่างของอารมณ์และความรู้ของผู้ชม นักพากย์จะเป็นผู้สร้างประสบการณ์ใหม่ ถ้าการวิเคราะห์ทำได้เพียงเล็กน้อย นักพากย์ต้องให้ข้อเท็จจริงที่ชัดเจนมากขึ้น ถ้ายังไม่มีผลต่อผู้ชมก็ต้องรักษาเกมในมุมมองของผู้ชมนั้นเป็นเพราะว่า การพากย์ยังต้องทำให้ผู้ชมติดตาม นักพากย์ต้องปรับบุคลิกภาพของตนให้เข้ากันกับคู่พากย์

ผู้พากย์ยังมีหน้าที่ที่สำคัญในการควบคุมจังหวะของการออกอากาศ การวิจารณ์ที่ข้ามไปมาจะทำให้ผู้ชมสับสน ให้ใช้ท่าทางเพื่อจะหลีกเลี่ยงการที่จะพูดทับกัน การพากย์ต้องพากย์ทีละคน อย่างกล่าวประโยคเดิมๆ ที่อีกคนพูดไปแล้ว นักวิเคราะห์ที่มีสีสัน (The color commentator) ไม่จำเป็นต้องพูดทุกจังหวะหยุด นอกจากจะมีการกล่าวเสริม เตรียมข้อสังเกตที่ชาญฉลาดเพื่อวิจารณ์เมื่อมีการหยุดการแข่งขันหรือช่วงพักครึ่ง จงพากย์กลางๆ และยังคงทำการบ้าน ในการเตรียมข้อมูลที่นักพากย์คนอื่น ๆ อาจลืมไป

นักวิจารณ์ที่มีสีสัน ยังต้องเรียนรู้ที่จะเติมช่องว่างของนักพากย์เกมการแข่งขันตามความเหมาะสม วิเคราะห์ให้สั้นเพื่อกลับไปสู่การพากย์ต่อไปได้ พยายามพูดจายอย่างเป็นมิตรเพราะผู้ชมมักชอบดูความขัดแย้งในสนามกีฬา ไม่ใช่บนโต๊ะพากย์ ไม่จำเป็นต้องแก้ไขคำผิดให้คู่พากย์ของคุณควรส่งโน้ตสั้นๆ ให้แทน และจงอย่าใช้การวิเคราะห์ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเกม พุ่งการวิเคราะห์ไปที่ผู้ชมและพยายามฝึกฝนท่าทางเพื่อความเข้าใจกับคู่พากย์

ทีมพากย์ต้องเรียนรู้ที่จะทำงานร่วมกัน แต่ละคนทำหน้าที่ตัวเองผู้ทำหน้าที่ติดตามเกมการแข่งขัน เป็นผู้ควบคุมจังหวะของการออกอากาศ นักพากย์ระหว่างแข่งขันต้องอธิบายสิ่งที่เกิดขึ้นด้วยความสนุกสนาน นักวิจารณ์ที่มีสีสันอธิบายว่ามันเกิดขึ้นได้อย่างไร หรือจะเกิดอะไรขึ้นสำหรับบางคนสามารถร่วมกับทีมได้ดี แต่บางคนก็ไม่ถนัด การทำงานจึงต้องใช้เวลาใจ ว่าแต่ละคนจะทำอะไรต่อไป หรือว่าต้องการจะทำอะไร ในระหว่างการถ่ายทอด นักวิจารณ์มักจะอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและจะเกิดต่อไป นักพากย์เกมการแข่งขันก็มีหน้าที่มองหาจุดที่ยังไม่ได้รายงาน

Hyde (1995:404-409) ได้เสนอแนวทางและวิธีปฏิบัติ เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักพากย์กีฬาทางโทรทัศน์ไว้ในหนังสือ “Television and Radio Announcing” ไว้ดังนี้

1. ผู้พากย์จะต้องเป็นผู้ที่สามารถอธิบาย และตีความเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเกมการแข่งขันได้อย่างทันท่วงทีบางเหตุการณ์ในเกมที่เกิดขึ้น ผู้พากย์ต้องมีความเข้าใจในเกม จึงสามารถชี้ประเด็นสำคัญหรือจุดหมกมุ่นของเกมที่เกิดขึ้นและวิเคราะห์ถึงสาเหตุได้อย่างมีเหตุผล

2. นักพากย์กีฬาทางโทรทัศน์ไม่ควรยิ่งที่จะสร้างภาพให้เกมการแข่งขันนั้น สนุกตื่นเต้นเกินจริง นับเป็นนิสัยที่ควรหลีกเลี่ยง เพราะเมื่อใดที่เกมน่าเบื่อ หรือไร้รสชาติ เหตุการณ์เช่นนี้เป็นหลุมพรางให้นักพากย์กีฬา มักจะเติมความสนุกและความบันเทิงใส่ลงในเกมนั้น ๆ มากเกินความเป็นจริงนั่นเอง

3. หลีกเลี้ยงคำพูดที่ซ้ำซาก ซึ่งคงเป็นไปได้ยาก ที่จะพูดคำแปลกใหม่ตลอดเวลา เมื่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเกมการแข่งขันเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำอีก อย่างไรก็ตามสิ่งที่นักพากย์พึงปฏิบัติคือเตรียมคำพูดไว้ใช้อธิบายเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยพยายามหลีกเลี้ยงคำพูดที่คุณพูดไปแล้วไม่ให้พูดซ้ำอีกเป็นครั้งที่ 2 และ ครั้งที่ 3

4. ข้อมูลที่เป็นสถิติที่จะใช้ประกอบการพากย์ต้องมั่นใจว่าเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง ก่อนที่จะพูดออกไป หากคุณพูดผิดก็ไม่ใช่สิ่งแปลกอะไรที่จะแก้ไขให้ถูกต้อง แต่หากบ่อยครั้ง อาจเป็นสิ่งที่น่ารำคาญสำหรับผู้ชม

5. หลีกเลี้ยงการอธิบายเหตุการณ์ต่างๆ มากหรือน้อยเกินไปรวมถึงการพูดนอกประเด็น ซึ่งทำให้ผู้ชมสับสน หรือทางตรงกันข้าม ไม่ควรเข้าใจว่าผู้ชมทุกคนน่าจะเข้าใจเกม การแข่งขันแล้วเป็นอย่างดี ดังนั้นผู้พากย์จะต้องมีสามัญสำนึกเองถึงเหตุการณ์สำคัญ ในช่วงที่เกมดำเนินอยู่ไม่ว่าจะเป็นการพูดถึงผู้เล่นหลัก อาการของนักกีฬาที่เจ็บหรือข้อมูลจำเป็นอื่นๆ เพื่อรายงานสิ่งที่ผู้ชมจำเป็นต้องทราบ

6. เมื่อนักกีฬาดูบาดเจ็บ ไม่ควรเดาหรือคาดการณ์ถึงอาการบาดเจ็บนั้นด้วยตัวเอง หากจำเป็นต้องรายงานถึงรายละเอียดของอาการบาดเจ็บนั้น ควรให้ผู้ช่วยหรือเจ้าหน้าที่สอบถามจากแพทย์ผู้คุมทีมให้แน่ใจเสียก่อน เพราะหากใช้การคาดเดา ข้อมูลอาจผิดพลาด และสิ่งที่พูดไปอาจสร้างความวิตกกังวล กับครอบครัว และเพื่อนฝูงของนักกีฬานั้นๆ ได้

7. ในกรณีที่มีการเผชิญหน้าหรือต่อสู้กันของนักกีฬา 2 ฝ่าย ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ดีนั้น นักพากย์จำเป็นต้องใส่ใจ และควบคุมสติให้ได้ ไม่ตื่นเต้นกับเหตุการณ์ โดยเฉพาะกีฬาฮ็อกกี้ และฟุตบอล มักมีเหตุการณ์ชกต่อยกันระหว่างนักกีฬา 2 ฝ่าย บ่อยครั้ง หากผู้พากย์ยังคงคิดใจสงสัยกับเหตุการณ์ดังกล่าว อาจเป็นชนวนกระตุ้นให้เกิดความเคียดแค้นระหว่างแฟนกีฬาหรือผู้ชมทั้ง 2 ทีมก็เป็นได้

8. หากไม่แน่ใจในข้อมูลหรือการตัดสินใจในเกมอย่าพูดออกไป อย่าเดาเด็ดขาด ให้รอจนกระทั่งได้ผลการตัดสินจากกรรมการอย่างเป็นทางการแล้วเท่านั้น เพื่อข้อมูลที่ถูกต้องในการพากย์ และไม่เป็นการสร้างความหงุดหงิดใจให้กับผู้ชมอีกด้วย

9. ควรทบทวนผลการแข่งขัน หรือคะแนนในเกมนั้น ๆ ให้ผู้ชมได้ทราบเป็นครั้งคราว เช่น ในการแข่งขันฟุตบอล เบสบอล ฮ็อกกี้ ผู้พากย์จำเป็นต้องบอกเวลาที่เหลือในการแข่งขัน นอกจากนี้ ในการแข่งขันฟุตบอลสิ่งจำเป็นที่ต้องบอกให้แก่ผู้ชม คือขณะนี้ ใครเป็นผู้ครองลูก ลูกอยู่ที่ไหน โอกาสเป็นของทีมใด เหตุการณ์เหล่านั้นนับเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องรายงานให้ผู้ชมได้ทราบ และในบางกีฬาผู้พากย์อาจต้องขานคะแนนที่มีการเปลี่ยนแปลงให้ผู้ชมทราบมากกว่าข้อมูลทั่วไป จึงควรให้ความสำคัญ

10. ในบางกรณีที่จะต้องรายงานผลการแข่งขันกีฬาที่แข่งในเวลาใกล้เคียงกันให้กับผู้ชมได้ทราบนั้น ผู้พากย์ต้องระวังจังหวะในการให้ข้อมูล ระลึกไว้เสมอว่าผู้ชมทางบ้านได้รับข้อมูลต่างๆ จากหลายทางอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการฟังจากผู้พากย์ หรือผู้เชี่ยวชาญพิเศษ และยังรับข้อมูลภาพที่กล้องจับตลอดการแข่งขัน นอกจากนี้ยังมีข้อความต่างๆ ที่ขึ้นซ้อนในจอโทรทัศน์ บ้างก็เป็นข้อมูลในการแข่งขัน การประชาสัมพันธ์เกมการแข่งขันนั้นค่อไป ฯลฯ บางครั้งข้อมูลต่างๆ ที่ผู้ชมได้รับทราบนั้นมากเกินไปเกินความต้องการ ดังนั้น เมื่อเป็นเช่นนี้ ในฐานะผู้พากย์จึงต้องระมัดระวัง ไม่ควรทำลายสมาธิในการชมกีฬาของผู้ชม แต่เมื่อมีข้อมูลหรือผลการแข่งขันล่าสุดของทีมอื่น ๆ ที่แข่งขันพร้อมกัน นักพากย์ควรหาจังหวะที่ดีในการรายงานให้ผู้ชมทราบ

11. ให้แน่ใจก่อนทุกครั้งว่าสามารถเรียกขานชื่อของนักกีฬาที่ปรากฏอยู่บนหน้าจอโทรทัศน์ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ก่อนที่จะพูดออกอากาศ

12. ไม่ควรอาศัยเพียงข้อมูลที่ปรากฏในสกอร์บอร์ด เพื่อรายงานผลการแข่งขันแก่ผู้ชม แต่ควรจะจดคะแนน สถิติ ข้อมูลที่น่าสนใจลงในสมุดบันทึกส่วนตัว โดยเฉพาะสำหรับการพากย์ฟุตบอลแล้ว สิ่งที่ต้องจด มีตั้งแต่เวลาเริ่มการแข่งขัน รวมถึงรายละเอียดอื่นๆ ที่จำเป็น เช่น การครอบครองบอล รูปแบบการเล่นของทั้ง 2 ทีม การทำฟาล์วของนักเตะ สิ่งที่บ้านทีกลงไปนั้นจะช่วยให้การสรุปเกมการแข่งขัน ทำให้สามารถชี้ให้เห็นจุดสำคัญ หรือสิ่งที่น่าสนใจให้ผู้ชมทราบ

13. ใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่เป็นสถิติอ้างอิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกีฬาเบสบอล กรีฑา นับเป็นกีฬาที่ใช้สถิติเป็นตัววัด แต่ในขณะที่กีฬาบางประเภท เช่น ฟุตบอล บาสเกตบอล ฮ็อกกี้ และกอล์ฟ ข้อมูลประเภทสถิติมีความจำเป็นน้อยกว่า

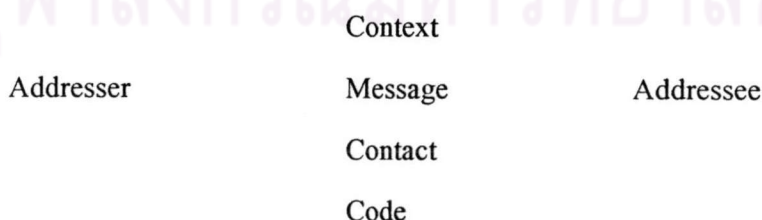
14. จงใช้เสียงบรรยากาศ (background sound) ให้เป็นประโยชน์ ในการแข่งขันกีฬาจะมีช่วงจังหวะที่ผู้ชมในสนาม มีส่วนร่วมเสริมบรรยากาศการแข่งขัน ได้ไม่น้อย ไม่ว่าจะเป็นเสียง

กองเชียร์ส่งเสียงเชียร์นักกีฬา หรือทีมโปรดของตน ช่วยเพิ่มสีสันในการพากย์ได้ไม่น้อย ดังนั้น จึงเชิญ เพื่อให้เสียงผู้ชมในสนามที่โห่ร้องดังกึกก้องเป็นตัวบ่งบอกถึงความสนุกตื่นเต้น

15. ในกรณีที่ต้องทำงานร่วมกับผู้เชี่ยวชาญพิเศษ (play analyst) ต้องแน่ใจว่า การออกเสียงชื่อนักกีฬาบางชื่อที่ยังสับสนนั้น ตรงกัน เพราะหากไม่มีการพูดคุยกันก่อน และมีการออกเสียงไม่ตรงกันแล้ว ผู้ชมส่วนหนึ่งอาจไม่ทันสังเกต แต่ถ้าหากเป้าหมายในการทำงานพากย์กีฬา คือ “การยอมรับ” จากผู้ชมแล้ว ปัญหาดังกล่าวจึงไม่ควรมองข้ามไปเด็ดขาด

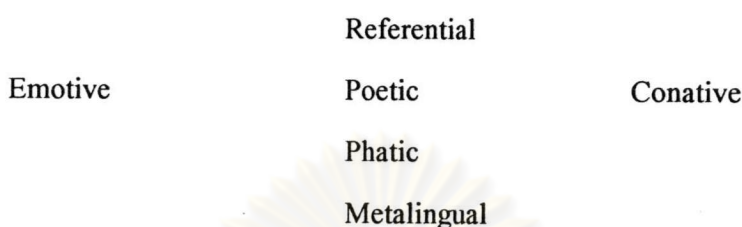
2. แบบจำลองการสื่อสาร Jakobson Model

Jakobson (1987: 66-71) กล่าวถึงองค์ประกอบทางการสื่อสารไว้ 6 ประการและแต่ละองค์ประกอบต่างมีหน้าที่ทางการสื่อสารแตกต่างกัน ในส่วนขององค์ประกอบในการสื่อสารของเหตุการณ์ทางวาจาใด ๆ จะมีองค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้ส่งสาร (addresser) ส่ง 2) สาร (message) ไปยัง 3) ผู้รับสาร (addressee) ในการปฏิบัติการของตัวสารนั้นจำเป็นต้องมี 4) บริบท (context) เป็นองค์ประกอบที่เชื่อมโยงระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร (สารจะต้องอ้างถึงบางสิ่งบางอย่างนอกเหนือจากตัวของมันเอง ซึ่งบางส่วนอาจมีความคลุมเครือหรือเป็นระบบการตั้งชื่อเป็นคำเฉพาะที่ใช้ในแวดวงต่าง ๆ) สามารถเป็นที่เข้าใจได้ของผู้รับสาร 5) code ซึ่งเป็นระบบของความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารหรือนัยหนึ่งอาจเรียกว่าผู้เข้ารหัสและผู้ถอดรหัสของตัวสารที่ถูกประกอบสร้างขึ้น ซึ่ง Fiske John (1990: 35) อธิบายประเด็นนี้ว่าเป็นระบบร่วมของความหมาย 6) ช่องทางการสื่อสาร (contact) หมายถึง ช่องทางทางกายภาพและการเชื่อมโยงทางจิตวิทยาระหว่างคู่สื่อสารที่ทำให้การสื่อสารเกิดขึ้นได้ โดยอธิบายแบบจำลองเรื่ององค์ประกอบของการสื่อสาร ในแบบจำลองที่ 1 ดังนี้

แบบจำลองที่ 1 แสดงองค์ประกอบทางการสื่อสารของ Jakobson

แต่ละองค์ประกอบดังกล่าวล้วนมีหน้าที่ทางการสื่อสารแตกต่างกัน และเป็นการยากที่จะพบว่า ตัวสารจะทำหน้าที่เพียงหน้าที่เดียว หากแต่จะมีหน้าที่ที่ต่างกันไปตามลำดับชั้น โดยได้จำแนกหน้าที่ของการสื่อสารออกเป็น 6 หน้าที่ดังแผนภาพแบบจำลองที่ 2 ดังนี้

แบบจำลองที่ 2 แสดงหน้าที่ทางการสื่อสารของ Jakobson

ทั้งนี้แต่ละหน้าที่มีรายละเอียดดังนี้

1) Emotive function หรือ expressive function เป็นการเน้นที่ผู้ส่งสาร เกี่ยวข้องกับการแสดงออกซึ่งทัศนคติของผู้ส่งสารที่เขาถือสิ่งที่เขาทำการสื่อสาร เป็นความโน้มเอียงที่จะให้ได้มาซึ่งความประทับใจ การเน้นการสื่ออารมณ์ของผู้ส่งสาร หากเป็นสื่อวาจา หน้าที่นี้จะแสดงออกมาจากส่วนขยายของถ้อยคำ เช่น การออกเสียง ความเป็นแบบแผนและระดับของการใช้ศัพท์ มนุษย์ใช้คุณลักษณะเชิงหน้าที่ทางอารมณ์นี้เพื่อการแสดงถึง ความรู้สึก โกรธ ทัศนคติเชิงเย้ยหยัน การแสดงความจริงใจ องค์ประกอบเหล่านี้ทำให้สารมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวบุคคล หนึ่ง ในการแสดงออกทางภาษานั้น คุณลักษณะสำคัญของภาษาประการหนึ่งคือ การตกลงร่วมกัน (arbitrary) ซึ่งในท้ายประเด็นดังกล่าวนี้ Jakobson เสนอว่า “ลักษณะของภาษาในเชิง arbitrary เป็นการลดทอนศักยภาพของสารสนเทศลง”

2) Conative function (หน้าที่เกี่ยวกับความโน้มเอียงที่จะกระทำการเพื่อจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง) เป็นหน้าที่ที่มุ่งไปยังผู้รับสาร เป็นการแสดงออกทางไวยากรณ์ที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างของประโยคและมักมีความเบี่ยงเบนทางการแสดงออกทางการสื่อสารจากปกติ เช่น การเปล่งเสียงที่ผิดเพี้ยนไป

3) Referential function เป็นสารเกี่ยวกับความเป็นจริง เน้นความเป็นจริงในเชิงรูปธรรม (objective) ข้อเท็จจริงเกี่ยวข้องกับความต้องการหรือความมั่นคง หน้าที่ประการนี้เป็นหน้าที่ในเชิงนัยตรง (denotative) และ และมุ่งสู่ความรู้ความเข้าใจ (cognitive)

Fiske John (1990: 36) ให้ข้อคิดเห็นว่าทั้ง 3 ประการนี้เป็น common-sense function มีระดับที่หลากหลายและพบในการสื่อสารทุกลักษณะ

4) The phatic function เป็นหน้าที่ของการรักษาไว้ซึ่งช่องทางการสื่อสารให้คงอยู่ต่อไป เป็นการธำรงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งและผู้รับสาร เป็นการยืนยันว่าการสื่อสารกำลังเกิดขึ้น และเป็นตัวช่วยให้การสื่อสารมีความยั่งยืน หน้าที่ประการนี้เป็นสิ่งที่มีมาก่อนที่มนุษย์จะเรียนรู้ภาษาสารสนเทศกล่าวคือเป็นหน้าที่ที่ติดตัวมานับตั้งแต่เกิด ดังนั้นจึงเป็น contact factor เป็นการเชื่อมโยงทางกายภาพและจิตวิทยาที่ยังต้องมีอยู่

ต่อประเด็นดังกล่าวเกี่ยวข้องกับระดับภาษา 2 ระดับคือ 1) object language เป็นภาษาที่ใช้กล่าวถึงวัตถุต่าง ๆ 2) metalanguage (อรรถภาษา) เป็นภาษาที่พูดเกี่ยวกับภาษา เป็นสิ่งที่มีบทบาทสำคัญในการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน โดยที่เราไม่รู้ตัว โดยจะนำมาใช้เมื่อผู้สื่อสารต้องการตรวจสอบว่า เขาได้ใช้รหัสทางการสื่อสารเหมือนกันหรือไม่

5) The metalingual function คือการระบุถึงรหัสที่ถูกนำมาใช้ในการสื่อสาร เช่น รหัสทางไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ กระบวนการเรียนรู้ทางภาษาทุกประเภทเป็นการเรียนรู้ metalingual หรือรหัสทางการสื่อสาร

ต่อประเด็นดังกล่าวนี้ Fiske John(1990: 36) ได้ขยายความเพิ่มเติมโดยยกตัวอย่างการใช้รหัสทางการสื่อสารในเรื่อง “การปรากฏของชองนุหรี” กล่าวคือถ้าชองนุหรีถูกโยนทิ้งในถังขยะก็คือ ขยะ แต่ถ้าถูกคิดบนกระดาษเข้ากรอบแขวนบนผนัง ก็จะกลายเป็นงานศิลปะ กรอบภาพทำหน้าที่ metalingual function ในการกำหนดการ decode ความหมายของงานศิลปะ ทำให้เราถูกเชื้อเชิญให้ค้นหา aesthetic proportions และความสัมพันธ์ สารทุกประเภท จะมี metalingual function

ทั้งในเชิงแฝงเร้นและชัดแจ้ง สารจะต้องมีการระบุรหัสที่นำมาใช้ในทางใดทางหนึ่ง เช่น ในงานโฆษณา รหัสของการโฆษณา คือ ความตั้งใจที่จะขายอะไรบางอย่าง

Nick Lacey (1998: 76-81) ได้อธิบายเพิ่มเติมแนวคิดของ Jakobson ว่าในกรณีที่รหัสขัดกันเองนั้น การชี้ให้เห็นว่ารหัสตัวใดที่ควรจะได้รับ การอ่านตีความ เช่น เพื่อนยิ้มและพูดว่างานเธอ “น่าซึ้ง” กรณีนี้รหัสของการยิ้ม จะได้รับการตีความให้ความสำคัญกว่าคำพูด หรือ Genre

เป็นตัวอย่างที่ดีของอรรถาภาษาซึ่งจะบอกเราล่วงหน้าว่า เนื้อหาของภาพยนตร์ควรจะเกี่ยวข้องกับอะไร

6) Poetic function เป็นหน้าที่เกี่ยวกับความงดงามในการสื่อความหมาย กล่าวคือเป็นความสัมพันธ์ภายในของตัวสารเอง เป็นหน้าที่ที่ไม่สามารถทำการศึกษาได้โดยปราศจากความรู้ลึก เป็นสิ่งที่ต้องพิจารณาโดยรวมทั้งหมด การพยายามลดทอนใด ๆ จะทำให้สิ่งที่ได้เป็นการลงและดูง่ายเกินจริง หน้าที่ประการนี้ไม่ได้เป็นเพียงศิลปะการใช้คำทางการสื่อสาร หากแต่เป็นการครอบงำหรือหน้าที่ในการสร้างข้อกำหนด ในขณะที่กิจกรรมทางการสื่อสารอื่น ๆ เป็นหน้าที่เชิงสนับสนุนความงดงามในการสื่อความหมาย เป็นสิ่งที่รับสัมผัสได้ด้วยความสะดวกสบายของตัวสัญลักษณ์ที่ใช้ประกอบสร้างความหมาย มีความลึกซึ้งยิ่งกว่าความเป็นคู่สัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์กับสิ่งที่หมายถึง ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงหน้าที่ประการนี้จึงไม่สามารถจำกัดขอบเขตไว้แต่เพียงสาขาของงานวรรณศิลป์ได้

ลักษณะงานทางการสื่อสารที่แตกต่างกันอาจทำให้ลำดับความสำคัญของหน้าที่ทางการสื่อสารแตกต่างกันไปด้วยเช่น มหาากาพย์ จะเน้นถึงบุคคลที่สาม ซึ่งเกี่ยวข้องกับหน้าที่ทาง referential ของภาษา ในขณะที่บทประพันธ์มุ่งเน้นที่บุคคลที่หนึ่ง จะเน้นหน้าที่ emotive ของผู้ประพันธ์ ถ้าหากเป็นบทกวีเกี่ยวกับบุคคลที่สองจะเน้นหน้าที่ conative มากกว่า

Fiske John(1990: 36-37) อธิบายเพิ่มเติมว่า หน้าที่ดังกล่าวนี้ เกี่ยวข้องกับสุนทรียะทางการสื่อสาร ซึ่ง metalingual function ของกรอบภาพข้างต้นจะต้องเน้น poetic function ของความสัมพันธ์เกี่ยวกับความงดงามในการสื่อความหมาย ตัวอย่างการพูดตามหน้าที่ประการนี้เช่น เราจะพูดว่า “innocent bystander” แทนที่จะพูดว่า “uninvolved onlooker” เพราะคำแรกมีแบบแผนจังหวะที่น่ารื่นรมย์ในทางศิลปะมากกว่า

อะไรคือบรรทัดฐานของ poetic function อะไรคือสิ่งที่ขาดเสียไม่ได้ในงานประพันธ์ใด ๆ การตอบคำถามนี้ต้องกลับไปพิจารณารูปแบบพื้นฐานของพฤติกรรมกรพูด นั่นคือ การเลือกสรร (selection) และ การเชื่อมโยง (combination) เช่น การพูดเรื่องเกี่ยวกับเด็ก ผู้พูดต้องเลือกสรรคำที่เหมาะสมว่าจะใช้คำใดจากทางเลือกต่าง ๆ เช่น kid, child, youngster, tot ซึ่งคำทั้งหมดมีความหมายเทียบเท่ากัน แต่เมื่อมีการเรียบเรียงเกิดขึ้นจะมีเรื่องของความคล้อยคลึงของเสียงที่เกิดจากการเชื่อมคำ Jakobson ได้กล่าวถึงคุณลักษณะเกี่ยวกับการเรียบเรียง

(arrangement) สัญญาไว้สองประการคือการเลือกสรร (selection) และ การเชื่อมโยง (combination) ดังนี้

1) การเชื่อมโยง (combination) สัญญาทุกสัญญาถูกสร้างขึ้นมาจากการเชื่อมโยงกับสัญญาตัวอื่น การเชื่อมโยงเป็นหลักของการจัดลำดับบนพื้นฐานของความต่อเนื่อง

2) การเลือกสรร (selection) เป็นการเลือกใช้สัญญาจากตัวเลือกต่าง ๆ เป็นนัยถึงความเป็นไปได้ของการแทนที่ (substitution) ของสิ่งหนึ่งเพื่ออีกสิ่งหนึ่ง โดยการเลือกสรรเป็นหลักของความเทียบเท่า (equivalence) หรือความเหมือน (similarity) รวมทั้งสิ่งที่มีความหมายในเชิงตรงข้าม อย่างไรก็ตามในการเลือกสรรนั้น ผู้ส่งสารไม่ได้มีอิสระอย่างสมบูรณ์ในการเลือกใช้คำหรือสัญญา เพราะการเลือกสรรจะต้องคำนึงถึง “คลังคำ (สัญญา)” ที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารครอบครองอยู่ร่วมกัน

poetic function จึงเกี่ยวข้องกับหลักของความเทียบเท่าจากแกนของการเลือกสรร ไปสู่แกนของการเชื่อมโยงไม่ได้มีเพียงเฉพาะในงานบทกวีเท่านั้น แต่หน้าที่นี้อาจซ่อนอยู่บนหน้าที่อื่นๆ ของภาษาโดยที่ไม่จำเป็นต้องเป็นงานบทกวี ในขณะที่หน้าที่อื่นๆ อาจซ่อนอยู่บน poetic function ก็ได้

ผู้วิจัยจะนำทฤษฎีทั้งสามทฤษฎีมาวิเคราะห์ การพากย์กีฬาในการถ่ายทอดการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก ครั้งที่ 27 ณ นครซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย ครั้งนี้ นักพากย์กีฬาได้ใช้เทคนิควิธีการในการพากย์อย่างไร และได้ทำหน้าที่ตามคุณสมบัติของนักพากย์กีฬาที่เหมาะสมมากที่สุดเพียงใด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย